

Første møte med taktarten 5/4

Et eksempel på høre, gjøre, bevisstgjøre i undervisningen.

Mål:

Lære om taktarten 5/4 (3+2-betoning): Kunne gjenkjenne taktarten auditivt, vite hvordan taktarten er bygd opp, kunne administrere taktarten/ utvikle taktartsfølelse, kunne utføre rytmer i taktarten med korrekt betoning. Foreløpig er kun 3+2-betoning med i bildet.

Forkunnskap:

Studentene har god kunnskap om regulære taktarter, og kjenner begrepene *tunge og lette taktslag*. De er godt vant med lytting, imitasjon og improvisasjon som arbeidsmåter. 5/4 er helt nytt for dem i en hørelærefaglig kontekst, og de har ikke lært om andre irregulære taktarter ennå.

Undervisningsopplegget:

- Studentene og jeg står i en ring og lytter til musikkseksemplet Fa'ens femsteg (Fra Peer Gynt/ Sæverud). Studentene skal trampe på de tunge taktslagene. Når de har funnet de tunge taktslagene, skal de klappe de lette slagene (de fortsetter å trampe de tunge slagene). Vi lytter til hele musikkseksemplet mens vi tramper og klapper tunge og lette slag.
- Jeg skrur musikken av. Studentene (og jeg) fortsetter å trampe og klappe tunge og lette slag.
- Jeg lager en-takts rytmer over taktfiguren. Studentene imiterer (mens de fortsetter å klappe og trampe).
- Etter at studentene har imitert meg en stund, er det deres tur: Én etter én improviserer nå rytmer over taktfiguren. Gruppens tramping og klapping ligger under som en motor som holder det hele i gang, og som hjelper improvisatøren til å føle taktarten og betoningsmønstret. Hver student får holde på så lenge hen vil. Erfaringen fra egen undervisning er at

studenten holder på til hen mestrer å lage rytmer over taktfiguren, og gir deretter stafettpinnen videre. Vi kjører et par runder med slik improvisasjon.

- Én etter én student improviserer en en-takts rytme over taktfiguren. Gruppen imiterer.
- Studentene setter seg rundt gruppebordet vårt. Jeg spør:
 - Hvor mange slag inneholdt en takt?
 - Hvor mange tunge slag inneholdt takten?
 - Hvilke av taktslagene var tunge?
 - En student kommer opp til tavlen. Hen tegner en 5/4-takt som inneholder fem fjerdedeler, og setter aksenter under de tunge slagene.
- Jeg presenterer studentene for et notebilde med rytmer i 5/4. Studentene skal markere de tunge slagene i notebildet med en blyant. Deretter leser de rytmene, fokus er på riktig betoning.
- Studentene får et nytt notebilde. Nå skal de lese rytmen, men kun synge høyt det som skjer på de betonte slagene. Mål med øvelsen er å trene på å finne de tunge slagene i notebildet, og orientere seg etter dem. Vi jobber på denne måten med et par ulike notebilder.
- Neste notebilde skal leses på vanlig måte, men med fokus på riktig betoning.
- Gruppen og jeg synger sangen "Høyt i et tre en kråke" mens vi tramper tunge slag. Studentene skal deretter notere melodirytmen.
- Nå har studentene jobbet med 5/4 gjennom å høre, gjøre og bevisstgjøre. Nå gjenstår å øve. Øvingen består foreløpig i å lytte til flere musikkseksempler og trampe og klappe tunge og lette slag, improvisere rytmer over taktarten, samt å øve på rytmelesing i 5/4.